

De *Economie* van het **Genoeg**

Gepubliceerd op 28 mei 2019

We lopen aan alle kanten tegen onze grenzen op. Onze grondstoffen worden steeds schaarser. Lucht, water en aarde raken alsmaar verder vervuild. De temperatuur op aarde stijgt schrikbarend, evenals de zeespiegel. Planten- en diersoorten sterven in grote aantallen uit. En wij mensen lopen steeds vaker achter onszelf aan, raken steeds meer gestrest, worden ongelukkig of krijgen een burn-out. En dat, terwijl we ook steeds minder voldoening in ons werk vinden, en onze banen elk jaar minder lonen, omdat het meeste geld bij een steeds kleinere groep superrijken terecht komt.

Het neoliberale gedachtegoed lijkt op zijn laatste benen te lopen.

Doorgaan op de huidige weg lijkt inmiddels geen optie meer. Het neoliberale gedachtegoed, dat staat voor ongebreidelde groei en winstmaximalisatie desnoods ten koste van alles en iedereen, lijkt op zijn laatste benen te lopen. Omdat dit superkapitalisme tot roofbouw leidt. Op ons, onze planten en dieren en op onze aarde. Maar ook omdat eindeloze groei, dat tenslotte de basis van dit economisch principe is, een utopie blijkt te zijn, onnatuurlijk is, niet kan bestaan zonder uiteindelijk alles en iedereen te vernietigen. En steeds meer mensen dat beseffen. Wat dat betreft zijn de gele hesjes in Frankrijk en de kinderen die overal in de wereld op vrijdag voor het klimaat de straat opgaan, uitingen van hetzelfde ongenoegen.

We snakken naar een nieuw economisch systeem waar ons geluk zwaarder weegt dan het Bruto Nationaal Product.

De economie van het genoeg.

We snakken naar een nieuw economisch systeem. Waar welzijn belangrijker is dan welvaart. Waar ons aller geluk zwaarder weegt dan het Bruto Nationaal Product. Waar we weer gewone mensen kunnen zijn in plaats van consumenten die afgerekend worden op hun koopkracht. Waar niet alles is geëconomiseerd, niet aan alles meer een prijskaartje hangt. Waar het geld eerlijker verdeeld wordt. Niet meer de maat der dingen is, maar gewoon weer een middel is geworden. Om de dingen te financieren die we echt belangrijk vinden zoals het herstel van ons ecologisch systeem. Want daar zal natuurlijk onze prioriteit komen te liggen, daar willen we met al onze kennis, kunde en vernuft op focussen. Omdat we er achter zijn gekomen dat wij als mensen toch niet boven de natuur blijken te staan, maar er een onlosmakelijk onderdeel van uitmaken, er zelfs volledig van afhankelijk zijn. Voor ons geluk, ons welbevinden en onze toekomst als mensheid.

Dus vinden we het straks normaal om met respect met onze aarde om te gaan, met de planten en dieren die hier leven. Kunnen we bijna alles wat we aan grondstoffen gebruiken ook weer hergebruiken. Is ons eetpatroon aangepast, de veeteelt zo goed als verdwenen en richt de landbouw zich bijna volledig op het verbouwen van ons voedsel. Produceren we zoveel mogelijk lokaal en importeren we alleen nog wanneer dat voordelig is. Niet in financiële zin, maar ecologisch gezien natuurlijk. En gaan we minder werken. Ontvangen we allemaal een basisinkomen. Zodat we ook tijd en aandacht hebben voor de dingen die we belangrijk vinden, die er voor ons toe doen, ons geluk bepalen, en ons leven betekenis en diepgang geven.

Door de exponentiële groei van automatisering, kunstmatige intelligentie en robotisering, zal de werkgelegenheid overal in de wereld dramatisch afnemen.

Hoe realistisch is dit scenario?

Veel van de dingen die in dit stukje geschetst worden zijn al in gang gezet en zullen de komende tijd alleen maar belangrijker worden. En door een exponentiële groei van automatisering, kunstmatige intelligentie en robotisering, zal de werkgelegenheid overal in de wereld straks dramatisch afnemen. Dit groeiende legioen aan werklozen zonder enige uitkering de straat op sturen, is vragen om ellende. Bovendien is het eigenlijk best logisch dat (een deel van) de opbrengst van deze apparaten ten goede komt aan ons allemaal, aan de samenleving als geheel, omdat onze eeuwenlange cumulatieve wijsheid en vernuft, en onze met overheidsgeld gefinancierde scholen en universiteiten het fundament hebben gelegd onder deze ontwikkeling. Maar ook omdat alle bedrijven in de Economie van het Genoeg keurig hun belasting betalen. Er geen uitzonderingsposities voor bepaalde organisaties meer zijn. Niet alleen omdat er nieuwe wetten zijn gekomen, maar ook omdat de bedrijven die proberen deze belastingen te ontduiken de nieuwe paria's worden. Wij geen zaken meer met hen willen doen. Het is de uiterste consequentie van dit nieuwe economische systeem, waar geld nog slechts een middel is, en het doel van organisaties is om dieperliggende waarden te vergaren. En daar dus ook op afgerekend worden.

Onder druk wordt alles vloeibaar. Worden fantasiën werkelijkheid.

Bovendien, laten we wel wezen, er is geld genoeg in de wereld. Ons huidige monetaire systeem is ook maar een afspraak. En afspraken kun je aanpassen. Je kunt – als dat beter voor onze overleving als soort is – bijvoorbeeld besluiten om de opbrengst van dat wat we gezamenlijk produceren wat meer gelijkmatig te verdelen. Als het écht tot ons begint door te dringen – en dat is precies wat er op dit moment gebeurt – in welke existentiële crises we ons eigenlijk bevinden, komt er vanzelf ruimte voor deze drastische oplossingen. Onder druk wordt tenslotte alles vloeibaar. Worden fantasieën werkelijkheid.

Voortrekkersrol voor de financiële wereld

Het lijkt erop dat er in deze grote transitie een grote rol is weggelegd voor de financiële wereld. Voor banken, verzekeringsmaatschappijen, investeerders, pensioenfondsen en accountants. Want de mensen die professioneel met geld omgaan, beseffen als geen ander hoe het financiële systeem in elkaar zit en dus ook hoe je het kunt veranderen en wat je daarvoor moet doen en laten. Er zijn steeds meer mensen in deze branche die beseffen dat het huidige systeem onhoudbaar is geworden, er iets drastisch moet veranderen. En er is ook steeds meer animo in de financiële wereld om het huidige imago - opgelopen in de laatste financiële crisis - van zich af te schudden, hun maatschappelijke rol weer op te pakken en in deze transitie van geld naar diepere waarden een voortrekkersrol te spelen.

Het is een logische stap wanneer je elke dag op je computerschermen de snel teruglopende investeringen in fossiele industrie ziet.

Maar het is ook een logische stap wanneer je op je elke dag op je computerschermen de snel teruglopende investeringen in fossiele industrie ziet, het succes van betekenisvolle bedrijven en maatschappelijke investeerders, de snel dalende prijzen van schone energie en al die maatschappelijke trends, zoals de groeiende weerstand tegen een verdere uitbreiding van de luchtvaart, de renaissance van de trein, de opkomst van het veganisme en de groeiende kritiek op de vleessector; dan beseft je dat de wereld definitief aan het veranderen is, wij op dit moment een nieuw tijdperk binnengaan.

Een tijdperk waar diepere waarden van een hogere orde zijn dan geld. Waar de monetaire waarde nog slechts een middel is. En waar dus ook de traditionele balans, die slechts de financiële resultaten van bedrijven laat zien, wordt vervangen door een nieuw instrument. Waarop je de scores kunt zien van bedrijven op deze intrinsieke waarden. Zoals maatschappelijke relevantie, sociale impact, ecologisch herstel en duurzaamheid in de letterlijke betekenis van het woord, dus alles wat je doet en laat in het belang is van volgende generaties.

Dan weet je wat je te doen staat. Welke bakens er verzet moeten worden. Wat je nieuwe rol wordt. En hoe belangrijk die is.

Bert Rorije (www.bertrorije.com)

Bert Rorije is een van de initiatiefnemers achter de Scale of Significance. Een nieuw en wereldwijd instrument dat de dieperliggende waarden van bedrijven zichtbaar, meetbaar en vergelijkbaar maakt.